Sprawdzian ze wzrostu, rozwoju i koniunktury **Grupa A**

Biznes i zarządzanie: PKB, wzrost i rozwój gospodarczy, inflacja i cykl koniunkturalny

Imię i nazwisko: _____

Klasa: _____

Data: _____

Punkty: _____ / 18

10 zadań, 18 pkt. Czytaj uważnie polecenia. W zadaniach otwartych pisz pełnymi zdaniami.

Zadanie 1. (0–1 pkt)

Który wzór opisuje obliczanie PKB metodą wydatkową?

(A) PKB = dochody z pracy + dochody z kapitału + amortyzacja
(B) PKB = produkcja globalna − zużycie pośrednie
(C) PKB = konsumpcja + inwestycje + wydatki rządowe + eksport netto
(D) PKB = eksport + import + wydatki rządowe + podatki

Zaznacz jedną poprawną odpowiedź.

Zadanie 2. (0–1 pkt)

Wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych (CPI) jest podstawową miarą wykorzystywaną do obliczania:

(A) stopy bezrobocia
(B) deficytu budżetowego
(C) inflacji
(D) kursu walutowego

Zaznacz jedną poprawną odpowiedź.

Zadanie 3. (0–1 pkt)

Gdy faktyczny PKB kraju jest niższy od PKB potencjalnego (możliwego do osiągnięcia przy pełnym wykorzystaniu dostępnych zasobów), mówimy o wystąpieniu:

(A) dodatniej luki produktowej
(B) deflacji
(C) ujemnej luki produktowej
(D) nadwyżki budżetowej

Zaznacz jedną poprawną odpowiedź.

Zadanie 4. (0–1 pkt)

W fazie recesji cyklu koniunkturalnego najczęściej obserwuje się:

(A) rosnącą inflację i pełne wykorzystanie mocy produkcyjnych
(B) gwałtowny wzrost inwestycji przedsiębiorstw
(C) malejącą produkcję, rosnące bezrobocie i spadający popyt konsumpcyjny
(D) spadek długu publicznego państwa

Zaznacz jedną poprawną odpowiedź.

Zadanie 5. (0–1 pkt)

Wybierz wszystkie działania, które rząd może podjąć w ramach ekspansywnej (stymulującej) polityki fiskalnej w okresie recesji.

[A] obniżenie podatków dla przedsiębiorstw i gospodarstw domowych
[B] podwyższenie składek na ubezpieczenia społeczne
[C] podniesienie stawek podatku dochodowego
[D] ograniczenie programów świadczeń społecznych
[E] zwiększenie wydatków publicznych na inwestycje infrastrukturalne

Zaznacz wszystkie poprawne odpowiedzi.

Zadanie 6. (0–4 pkt)

Dopasuj rodzaj bezrobocia do opisanej sytuacji.

1. bezrobocie frykcyjne	...	A. absolwentka studiów przez dwa miesiące szuka pierwszej pracy odpowiadającej jej kwalifikacjom
2. bezrobocie strukturalne	...	B. w czasie recesji fabryka samochodów zwalnia część załogi z powodu spadku zamówień
3. bezrobocie koniunkturalne	...	C. górnicy z zamkniętej kopalni nie mogą znaleźć pracy, bo w regionie brakuje zakładów potrzebujących ich umiejętności
4. bezrobocie sezonowe	...	D. pracownicy nadmorskich hoteli tracą zatrudnienie po zakończeniu wakacji

Przy każdym numerze wpisz literę pasującego elementu.

Zadanie 7. (0–2 pkt)

Minister ogłosił, że PKB nominalny kraju wzrósł w ubiegłym roku o 6%. W tym samym roku inflacja wyniosła 8%. Wyjaśnij, dlaczego mimo wzrostu PKB nominalnego gospodarka tego kraju realnie się skurczyła.

Zadanie 8. (0–3 pkt)

Właściciel firmy budowlanej zauważa, że od dwóch lat w jego regionie systematycznie rośnie liczba nowych zamówień na budowę domów, rośnie też zatrudnienie i przeciętne wynagrodzenie w branży budowlanej, a banki chętniej udzielają kredytów hipotecznych. Wskaż, w jakiej fazie cyklu koniunkturalnego znajduje się najpewniej gospodarka regionu, i uzasadnij odpowiedź, odwołując się do dwóch obserwacji z opisu.

Zadanie 9. (0–2 pkt)

W pewnym regionie stopa bezrobocia spadła w ciągu roku z 10% do 8%, choć liczba osób pracujących nie zmieniła się. Wyjaśnij, jak to możliwe, odwołując się do sposobu obliczania stopy bezrobocia.

Zadanie 10. (0–2 pkt)

W kraju od kilku kwartałów ogólny poziom cen spada o około 2% rocznie. Wielu obywateli uważa, że to dobra wiadomość, bo wszystko tanieje. Wyjaśnij, podając dwa argumenty, dlaczego długotrwała deflacja jest niekorzystna dla gospodarki.

Rozwiąż ten sprawdzian online, z wyjaśnieniem każdej odpowiedzi: matury-online.pl/sprawdzian/biznes-zarzadzanie/wzrost-i-cykl-koniunkturalny

Sprawdzian ze wzrostu, rozwoju i koniunktury Grupa B

Biznes i zarządzanie: PKB, wzrost i rozwój gospodarczy, inflacja i cykl koniunkturalny

Imię i nazwisko: _____

Klasa: _____

Data: _____

Punkty: _____ / 18

10 zadań, 18 pkt. Czytaj uważnie polecenia. W zadaniach otwartych pisz pełnymi zdaniami.

Zadanie 1. (0–1 pkt)

W pewnej gospodarce (opracowanie własne) PKB nominalny wzrósł w ciągu roku o 5%, a PKB realny wzrósł o 2%. Na tej podstawie można wnioskować, że ogólny poziom cen w tym okresie wzrósł o około:

(A) 7%
(B) 2%
(C) 3%
(D) 5%

Zaznacz jedną poprawną odpowiedź.

Zadanie 2. (0–1 pkt)

Wzrost gospodarczy mierzony wzrostem PKB nie uwzględnia bezpośrednio:

(A) wartości dóbr wyprodukowanych przez przedsiębiorstwa i sprzedanych na rynku krajowym
(B) wartości usług sprzedanych konsumentom przez firmy fryzjerskie, transportowe i banki
(C) wartości eksportu netto, czyli różnicy między eksportem a importem towarów i usług
(D) wartości pracy wykonywanej nieodpłatnie w gospodarstwie domowym i w wolontariacie

Zaznacz jedną poprawną odpowiedź.

Zadanie 3. (0–1 pkt)

W ciągu roku PKB nominalny pewnego kraju (opracowanie własne) wzrósł o 8%, a inflacja w tym samym okresie wyniosła 6%. Ile w przybliżeniu wyniosło realne tempo wzrostu gospodarczego?

(A) Około 2%
(B) Około 8%
(C) Około 14%
(D) Około 6%

Zaznacz jedną poprawną odpowiedź.

Zadanie 4. (0–1 pkt)

W pewnym kraju w ciągu roku ceny dóbr konsumpcyjnych wzrosły o 9%, a realny PKB zmniejszył się o 1% (opracowanie własne). Taką sytuację gospodarczą nazywa się:

(A) deflacją
(B) boomem
(C) ożywieniem
(D) stagflacją

Zaznacz jedną poprawną odpowiedź.

Zadanie 5. (0–1 pkt)

Realny PKB kraju spada drugi kwartał z rzędu, stopa bezrobocia rośnie, przedsiębiorstwa ograniczają inwestycje, a konsumenci odkładają większe zakupy. W której fazie cyklu koniunkturalnego znajduje się ta gospodarka?

(A) ożywienie
(B) szczyt (rozkwit)
(C) dno (depresja)
(D) recesja (kryzys)

Zaznacz jedną poprawną odpowiedź.

Zadanie 6. (0–4 pkt)

Dopasuj fazę cyklu koniunkturalnego do jej charakterystycznej cechy.

1. Ożywienie	…	A. spadek produkcji, inwestycji i zatrudnienia, rosnące bezrobocie
2. Szczyt (rozkwit)	…	B. stopniowy wzrost produkcji, inwestycji i zatrudnienia po okresie spowolnienia
3. Recesja	…	C. najwyższy poziom aktywności gospodarczej w danym cyklu, często z narastającą presją inflacyjną
4. Dno kryzysu	…	D. najniższy poziom aktywności gospodarczej, poprzedzający kolejną fazę ożywienia

Przy każdym numerze wpisz literę pasującego elementu.

Zadanie 7. (0–2 pkt)

Wyjaśnij, dlaczego w fazie ożywienia gospodarczego przedsiębiorstwa zwiększają nakłady inwestycyjne, i podaj, jak ta decyzja wpływa na sytuację na rynku pracy.

Zadanie 8. (0–3 pkt)

W obliczu pogarszających się prognoz gospodarczych wiele gospodarstw domowych w danym kraju jednocześnie zaczęło ograniczać wydatki konsumpcyjne i zwiększać oszczędności. Wyjaśnij, dlaczego takie zachowanie, racjonalne z punktu widzenia pojedynczego gospodarstwa domowego, może — gdy podejmie je jednocześnie wiele gospodarstw domowych — pogłębić spowolnienie gospodarcze w skali całego kraju.

Zadanie 9. (0–2 pkt)

Przyjmij, że roczna inflacja CPI za ostatni rok wyniosła 4%. Emerytka, która większość dochodu wydaje na leki, żywność i ogrzewanie, twierdzi, że jej wydatki wzrosły znacznie bardziej. Wyjaśnij, dlaczego inflacja odczuwana przez konkretne gospodarstwo domowe może różnić się od wskaźnika CPI.

Zadanie 10. (0–2 pkt)

Wyjaśnij, dlaczego walka ze stagflacją jest dla banku centralnego szczególnie trudna. Odwołaj się do celów polityki pieniężnej.

Rozwiąż ten sprawdzian online, z wyjaśnieniem każdej odpowiedzi: matury-online.pl/sprawdzian/biznes-zarzadzanie/wzrost-i-cykl-koniunkturalny

Sprawdzian ze wzrostu, rozwoju i koniunktury

Grupa A

1. (1 pkt) **C**

2. (1 pkt) **C**

3. (1 pkt) **C**

4. (1 pkt) **C**

5. (1 pkt) **A, E**

6. (4 pkt) **1–A, 2–C, 3–B, 4–D** — po 1 pkt za parę

7. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: PKB nominalny liczy się w cenach bieżących, więc rośnie także wtedy, gdy rosną tylko ceny, a nie produkcja. Aby ocenić, czy wytworzono więcej dóbr i usług, trzeba spojrzeć na PKB realny, czyli oczyszczony z inflacji. Skoro wartość nominalna wzrosła o 6%, a ceny o 8%, to wzrost nominalny w całości wynika z podwyżek cen – ilość wytworzonych dóbr spadła o około 2%. Gospodarka realnie się skurczyła, choć liczby w cenach bieżących sugerują wzrost.
Punktacja: 1 pkt – rozróżnienie PKB nominalnego (w cenach bieżących) i realnego (w cenach stałych) oraz wskazanie, że wzrost nominalny zawiera wzrost cen. 1 pkt – wniosek, że skoro ceny wzrosły (8%) bardziej niż wartość nominalna (6%), to fizyczna ilość wytworzonych dóbr i usług spadła (realny PKB obniżył się o ok. 2%). Razem 2 pkt.

8. (3 pkt) Przykładowa odpowiedź: Opisana sytuacja wskazuje na fazę ożywienia (ekspansji) cyklu koniunkturalnego. Świadczy o tym systematyczny wzrost liczby zamówień na budowę domów, co oznacza rosnące inwestycje w gospodarce regionu, a także rosnące zatrudnienie i przeciętne wynagrodzenie w branży budowlanej, co świadczy o poprawiającej się sytuacji na rynku pracy. Dodatkowo łatwiejszy dostęp do kredytów hipotecznych wskazuje na rosnący optymizm banków co do dalszego rozwoju koniunktury.
Punktacja: 1 pkt za wskazanie fazy cyklu koniunkturalnego (ożywienie/ekspansja) + 2 pkt za dwie różne, trafne obserwacje z opisu uzasadniające tę odpowiedź (np. rosnąca liczba zamówień/inwestycji budowlanych, rosnące zatrudnienie i płace, łatwiejszy dostęp do kredytu hipotecznego). Maks. 3 pkt.

9. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Stopa bezrobocia to liczba bezrobotnych podzielona przez liczbę aktywnych zawodowo, czyli pracujących i bezrobotnych łącznie. Może więc spaść nawet bez wzrostu zatrudnienia, jeśli część bezrobotnych opuści grupę aktywnych zawodowo: zniechęceni długim poszukiwaniem przestali szukać pracy, wyjechali za granicę, przeszli na emeryturę lub rentę albo podjęli naukę. Wtedy maleje licznik (bezrobotni) i mianownik (aktywni zawodowo), a stopa bezrobocia spada, choć liczba pracujących się nie zmieniła.
Punktacja: 1 pkt – wskazanie, że stopa bezrobocia to stosunek liczby bezrobotnych do liczby aktywnych zawodowo (pracujących i bezrobotnych), a nie do liczby wszystkich mieszkańców. 1 pkt – wyjaśnienie, że część bezrobotnych przeszła do grupy biernych zawodowo (zniechęceni przestali szukać pracy, wyjechali za granicę, przeszli na emeryturę lub podjęli naukę), więc spadła liczba bezrobotnych i aktywnych zawodowo, a liczba pracujących pozostała bez zmian. Razem 2 pkt.

10. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Argument 1: gdy ceny spadają, konsumenci i firmy odkładają zakupy i inwestycje, licząc na to, że za jakiś czas będzie jeszcze taniej. Spadek popytu zmusza producentów do ograniczania produkcji i zwalniania pracowników, co dalej obniża popyt – powstaje spirala deflacyjna. Argument 2: deflacja zwiększa realny ciężar zadłużenia: raty kredytów są stałe nominalnie, a dochody i ceny maleją, więc spłata długu pochłania coraz większą część dochodu, co prowadzi do bankructw firm i gospodarstw domowych.
Punktacja: Po 1 pkt za każdy z dwóch poprawnych argumentów z wyjaśnieniem mechanizmu, np.: konsumenci odkładają zakupy w oczekiwaniu na niższe ceny, co obniża popyt i produkcję; realna wartość długów rośnie, co pogarsza sytuację zadłużonych firm i gospodarstw domowych; przedsiębiorstwa ograniczają inwestycje i zatrudnienie, bo spadają ich przychody przy sztywnych kosztach (płace). Razem 2 pkt.

Grupa B

1. (1 pkt) **C**

2. (1 pkt) **D**

3. (1 pkt) **A**

4. (1 pkt) **D**

5. (1 pkt) **D**

6. (4 pkt) **1–B, 2–C, 3–A, 4–D** — po 1 pkt za parę

7. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: W ożywieniu rośnie popyt na produkty firm, magazyny się opróżniają, a prognozy sprzedaży są coraz lepsze. Dotychczasowe maszyny i hale nie wystarczają, by obsłużyć zamówienia, więc inwestycja w rozbudowę mocy zapowiada zysk; sprzyja temu też dostępniejszy kredyt. Nowe inwestycje wymagają pracowników – zarówno do ich realizacji, jak i do obsługi rozbudowanej produkcji – więc rośnie popyt na pracę, spada bezrobocie, a firmy, konkurując o pracowników, zaczynają podnosić wynagrodzenia.
Punktacja: 1 pkt – wyjaśnienie: rosnący popyt i sprzedaż oraz optymistyczne prognozy sprawiają, że dotychczasowe moce produkcyjne stają się niewystarczające, a inwestycje w maszyny, hale i technologie zapowiadają zysk; łatwiejszy i tańszy kredyt dodatkowo zachęca do inwestowania. 1 pkt – skutek dla rynku pracy: rośnie popyt na pracę (nowe miejsca pracy przy budowie i obsłudze inwestycji), spada bezrobocie, a w dalszej kolejności rosną płace. Razem 2 pkt.

8. (3 pkt) Przykładowa odpowiedź: Opisana sytuacja to tzw. paradoks oszczędności: dla pojedynczego gospodarstwa domowego ograniczenie wydatków i zwiększenie oszczędności w obliczu niepewności jest racjonalne i bezpieczne. Jeśli jednak zrobi to jednocześnie wiele gospodarstw domowych, łączny popyt konsumpcyjny w gospodarce gwałtownie spada, a wraz z nim przychody i zyski przedsiębiorstw. W odpowiedzi firmy ograniczają produkcję, inwestycje i zatrudnienie, co pogłębia spowolnienie gospodarcze — jednostkowo racjonalne zachowanie, powielone masowo, przynosi efekt odwrotny do zamierzonego, szkodząc całej gospodarce, w tym samym oszczędzającym gospodarstwom domowym.
Punktacja: 1 pkt za rozpoznanie opisanego zjawiska (paradoks oszczędności) + 1 pkt za wyjaśnienie mechanizmu (jednoczesny spadek wydatków konsumpcyjnych wielu gospodarstw domowych obniża łączny popyt, a w ślad za nim przychody i zyski przedsiębiorstw) + 1 pkt za wniosek, że firmy w odpowiedzi ograniczają produkcję i zatrudnienie, co pogłębia spowolnienie — efekt zbiorowy jest odwrotny do korzyści jednostkowej. Maks. 3 pkt.

9. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: CPI mierzy zmianę cen koszyka dóbr i usług o strukturze odpowiadającej wydatkom przeciętnego gospodarstwa domowego – każda grupa towarów ma w nim wagę zależną od udziału w typowych wydatkach. Emerytka wydaje na leki, żywność i energię znacznie większą część dochodu niż przeciętna rodzina, a mniejszą na elektronikę, odzież czy rozrywkę. Jeśli ceny leków, żywności i ogrzewania rosły szybciej niż średnia, to jej osobisty koszyk zdrożał bardziej niż koszyk CPI, więc odczuwana przez nią inflacja jest wyższa od oficjalnego wskaźnika.
Punktacja: 1 pkt – wskazanie, że CPI liczy się dla koszyka odzwierciedlającego strukturę wydatków przeciętnego gospodarstwa domowego, z wagami dla poszczególnych grup dóbr. 1 pkt – wyjaśnienie, że struktura wydatków emerytki różni się od przeciętnej (duży udział leków, żywności, energii), więc jeśli ceny właśnie tych dóbr rosły szybciej niż średnia, jej osobista inflacja jest wyższa niż CPI. Razem 2 pkt.

10. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: W stagflacji jednocześnie występują wysoka inflacja i stagnacja. Walka z inflacją wymaga zaostrzenia polityki pieniężnej (podwyżki stóp), co dodatkowo hamuje gospodarkę. Pobudzenie wzrostu wymagałoby łagodzenia polityki (obniżki stóp), co z kolei podsyca inflację. Bank centralny musi więc wybierać między dwoma celami.
Punktacja: 1 pkt — aby ograniczyć inflację, bank centralny powinien zaostrzać politykę pieniężną (np. podnosić stopy). 1 pkt — aby przeciwdziałać spadkowi produkcji/stagnacji, powinien ją łagodzić; oba cele wymagają przeciwnych działań.

Skala ocen (orientacyjna, 18 pkt w każdej grupie)

bardzo dobry (5)	17–18 pkt
dobry (4)	14–16 pkt
dostateczny (3)	9–13 pkt
dopuszczający (2)	6–8 pkt
niedostateczny (1)	0–5 pkt

Progi: 90%, 75%, 50%, 30%. Progi w Twojej szkole mogą być inne. W zadaniach otwartych uznaj każdą odpowiedź poprawną merytorycznie, także sformułowaną inaczej niż przykład.

Ten sprawdzian online, z wyjaśnieniem każdej odpowiedzi: **matury-online.pl/sprawdzian/biznes-zarzadzanie/wzrost-i-cykl-koniunkturalny**. Nauczyciele i korepetytorzy ułożą własną kartę z banku ponad 20 tys. zadań: **matury-online.pl/dla-korepetytorow**.